

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак
АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив,
професор по класическо пеене по професионално направление
8.3 „Музикално и танцово изкуство“

за дисертационния труд на тема:

**Интерпретационни задачи и трудности при претворяване на
централните мецосопранови образи в оперите „Касандра“ на Виторио
Неки, „Кавалерите на Екебу“ на Рикардо Дзандонай и „Пламякът“ на
Оторино Респиги**

на докторант Мариана Станчева Пенчева,
по професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“
по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“

Родена в Пловдив, Мариана Пенчева завършва класическо пеене в Средно музикално училище „Добрин Петков“ – Пловдив, в класа на Иванка Михайлова. Обучението си продължава в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ – София, в класа на проф. Мати Пинкас и проф. Мила Дюлгерова, а през 1991 г. в Италия, в Консерваторията на Верона, със стипендия за обучение, в класа на Рина Малатрази.

Лауреат е на редица престижни конкурси, сред които „Виоти“ във Верчели, Вердиеви гласове в Бусето, „Лучано Павароти“ във Филадельфия и други. Международната ѝ кариера стартира на сцените на най-големите италиански оперни театри: Театро Комунале във Флоренция, Театро Ла Фениче във Венеция, Миланската Скала, където прави своя дебют във „Весталка“ на Спонтини при откриване на сезон 1993/94 година, под

диригентството на Рикардо Мути. Пенчева покорява сцените на оперните театри в Токио, Брюксел, Мадрид, Буенос Айрес, Монте Карло, Бремен, Ница, Лондон, Барселона, Берлин, Лайпциг, Мюнхен, Дюселдорф, Лас Палмас, Грац, Париж, Монтевидео, Сан Диего, Атина, Торино, Севиля, Сеул и др. Работи с имена като Ричард Бониндж, Рикардо Мути, Франко Дзефирели, Рикардо Шайи, Марио Моничели, Даниеле Гати, Вернер Херцог, Маурицио Арена, Уго Де Ана, Вили Декер, Маурицио Бенини, Джанлуиджи Джелмети, Антонело Алеманди, Даниеле Калегари, Дениз Криев, Федерико Тиеци, Нело Санти, Антонио Папано, Марко Летония, Пласидо Доминго, Даниел Баренбойм, Владимир Юровски. Откроявам всички тези имена, защото работата с тях има подчертан принос в разработката на докторантката. Документирането и анализирането на работата с тези велики имена – диригенти и режисьори, ни разкриват полезни и интересни детайли от изграждането на един сложен и цялостен образ.

Теоретичната разработка от художественотворческата дисертация на Мариана Пенчева е представена в обем от **114 стандартни страници**.

Текстът се състои от **увод, 3 глави и 11 подглави, заключение, приноси, библиография, творческа справка и публикации**.

В частта, озаглавена „Библиография“, има поместени по-скоро доказателства от реализираните спектакли и изяви на докторантката на заглавията, обект на нейното изследване, личният ѝ архив, снимки, рецензии и отзиви в пресата и специализираните музикални издания, както и брошури от спектаклите, което е личен избор на Мариана Пенчева. Източниците от **интернет са 10** на брой.

Обект на дисертацията са три оперни заглавия, *„които принадлежат към една трета категория, в която намират място изключително рядко изпълнявани опери“ (Автореферат)*. **Целта на изследването е:** *„да представя, опиша и споделя моя личен опит. Това са опери, за които определено бих могла да кажа, че заслужават много по-чест досег с публиката, защото тяхното въздействие върху нея е силно и се помнят за дълго, като не оставят никого равнодушен“*. Певица с 32-годишна

блестяща и продължаваща оперна кариера, каквато е Мариана Пенчева, определено има какво да сподели, анализира, предложи и обобщи. Задачите, които си поставя, са:

- да представи исторически трите опери,
- да сподели личния си опит в изграждането на главните мецосопранови персонажи в тях,
- да осъществи авторски превод на либретата на трите опери от италиански на български език,
- да предостави нейните персонални клавири на трите оперни заглавия,
- да представи своите вокално-методически и интерпретационни възгледи при изграждане на мецосопрановите партии в тези заглавия.

Дисертацията има **теоретико-практическа** същност. В изследването са използвани редица **методи** (историографски, биографичен, теоретичен, аналитичен и др.). Особен е и **акцентът** върху богатия личен опит от срещите на Пенчева с големите имена от оперната сцена. Споделеният опит разкрива богатството от интерпретационни елементи, така полезни и важни при интерпретацията на непознатите за българския изпълнител заглавия.

Първата глава на дисертацията коментира операта „Касандра“ от Виторио Неки, в която Мариана Пенчева изпълнява централната роля, тази на Касандра. Тя участва в постановката, реализирана на сцената на театър „Масимо Белини“ в Катания, на остров Сицилия, с която се открива сезона на театъра за 2011 година. Първото изпълнение на операта се състои на 5 декември 1905 г. в Болоня, дирижирано от Артуро Тосканини. Принос представляват както свободния превод на либретото, осъществен от докторантката, така и фокусът върху проблемите, свързани с вокалната

интерпретация, музикалните и драматургични особености на ролята на Касандра. Пенчева подчертава трудността при изпълнение на централните роли, които изискват драматични, обемисти и с голям диапазон гласове, като прави аналог с „Електра“ на Рихард Щраус, доста по-позната на българската публика. С примери от партитурата на произведението Пенчева посочва всички проблемни и сложни моменти в изграждане на вокалната партия.

Втора глава прави обзор на операта „Кавалерите на Екебу“ от Рикардо Дзандонай, по либрето на Артуро Росато. Мариана Пенчева ни запознава с биографията на композитора и неговото богато оперно творчество. Подчертава силното влияние на Вагнер, Дебюси и Рихард Щраус върху музикалния стил на Дзандонай, което се забелязва особено силно в детайлната инструментална структура, тембровото богатство, хармоничната смелост и звуковите мащаби на „Кавалерите на Екебу“.

От анализа на образа на Командантката, главната героиня в операта, веднага става ясно, че **докторантката**, която е съвременната интерпретаторка на ролята, е посветила изследването си на персонаж, твърде близък до натюрела ѝ. Командантката е роля, която в лицето на артиста, певеца, музиканта Мариана Пенчева, намира най-добро превъплъщение. *„Трудно е да се намери в целия музикален театър на изминалия век една такава роля за мецосопран-контралт - главно действащо лице, която да е толкова изключително монументална и завладяваща“* (с. 24, автореферат). Анализът на образа в чисто вокален план е полезен и интересен за бъдещите изпълнителки. Откритите специфични за образа особености касаят теситурата, баланса между текст и музика, доброто гласоводене, работата по динамичните указания на композитора, *„...необходимо владееене на така нареченото „cantare sul fiato“, което позволява на певеца да води фразите в легато върху*

стабилна певческа опора, но без да форсира и избутва гласа със сила, за да успее да модулира гъвкаво динамиката на фразите“ (с. 27).

Трета глава е отредена на операта „Пламякът“ от Оторино Респиги, по либрето на Клаудио Гуастала, чието първо изпълнение е през 1934 година. Като композитор Респиги е част от така наречената „Generazione dell’Ottanta“ и отрича додекафонията и атоналната музика като метод на композиране. За обекта на своето изследване Мариана Пенчева казва: *„Оторино Респиги е майстор на драматургичните и музикални контрасти, със силата на въздействието на които успява да прикове вниманието на аудиторията“ (с. 41)* Творческите задачи на артиста в изграждане на вокалния образ на Еудосия от операта „Пламякът“ отново са маркирани като задължителни от дисертантката. Освен обичайните – стабилна опора, добре изграден висок регистър, добра артикулация, перфектна вокална техника, Пенчева е открила изискването за ясно стилистично разбиране на неокласистичния художествен изказ на Респиги. Като основна задача *„...за всички главни персонажи в „Пламякът“ е изискването да са много добре подготвени за особеностите на т.н. „canto declamato“, до което се налага да прибъгват в много случаи“.* Мариана Пенчева изтъква, че основна цел е *„...извеждането на силата на текста до абсолютен водещ фактор, доминиращ над мелодичната линия“ (с. 46).*

Заключението представя обобщаващите осмисляния на докторантката, постигнатите чрез дисертацията резултати и приноси.

Авторефератът пълноценно представя дисертацията и приносите ѝ, които приемам като цяло.

Въз основа на гореизложеното, считам, че на докторантката Мариана Станчева Пенчева следва да се присъди **образователната и научна степен**

„Доктор“ въз основа на дисертацията ѝ *„Интерпретационни задачи и трудности при претворяване на централните мецосопранови образи в оперите „Касандра“ на Виторио Неки, „Кавалерите на Екебу“ на Рикардо Дзандонай и „Пламъкът“ на Оторино Респиги“*.

август 2022 г.

проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак